

Zakaj jih ne upodabljamo bolj dejavne in vesele?

Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje

Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje

Januar 2021

Mentor in znanje št. 1/2021

Čas je za vzgojo, socializacijo in čas je za premislek

V času zaprtosti in oddaljenosti, fizične in socialne, je težko razmišljati o čem drugem kot o pojavu nadvlade tehnologije nad človekom in digitalizaciji izobraževanja starejših. Toda sleherno razmišljanje nas vendarle vodi nazaj k človeku, izobraževanju, socializaciji, pa tudi vzgoji! Morda je zdaj pravi čas, da v *Mentor in znanje* spregovorimo tudi o kakšnih bolj temeljnih vprašanjih. Vzgoja starejših je že eno teh vprašanj. Vzgoja, boste dejali, kaj ni to le za mlade?

Življenje je eno samo

Koncept nepretrganega ali vseživljenjskega izobraževanja, kamor uvrščamo tudi izobraževanje starejših, nas sam za sebe navede na razmišljanje, da *življenja in učenja ni moč deliti na ostro ločena obdobja*, da so ta med seboj povezana. Človek se namreč spreminja in se vsaj v nekaterih pogledih razvija v vseh obdobjih svojega bivanja. To spoznanje pa odpira vsaj dve vprašanji: (1) je vzgoja res mogoča zgolj v otroštvu in v času odraščanja, in če ni tako, (2) kaj je vzgoja (starejših) odraslih in kako poteka?

Postavlja se vprašanje, ali lahko vzgajamo starejše, svoje študente in če da, kako?

Šola je od nekdaj imela trojno poslanstvo: *poučevati, vzgajati in socializirati*, pravi francoski avtor François Audigier. Zdi se, da se v današnji šoli težko ognemo kateremu koli elementu poslanstva šole. Zastavimo si tedaj vprašanje, kako je s tem v izobraževanju starejših? Da ima izobraževanje starejših namen posredovati starejšim *faktografsko znanje in spretnosti*, to vsekakor drži.

Zastavljamo pa si tudi vprašanje, če je to dovolj? Lahko bi rekli, da je *vzgoja v izobraževanju (starejših) odraslih* prisotna povsod tam, kjer gre tudi za zavestno in načrtno prenašanje vrednot, načel, na katerih se gradijo pravila osebnega, skupnostnega ali družbenega življenja.

Vi, mentorice in mentorji, veste, da je tega v naših študijskih krožkih veliko. Dogaja se med študenti samimi pa tudi, seveda, med mentorjem in študenti. Mentor vedno ima stališča ter vrednote in učenje starejših nikoli ni nevtrarno. Tako John White, eden liberalnih teoretikov izobraževanja, pravi, da je »edukacija namenska dejavnost, ki jo vodijo razumski postopki /.../ Imeti mora cilj ali skupek ciljev. Ta cilj ali skupek ciljev mora biti usmerjen tudi k doseganju lastnosti, ki naj bi se v ljudeh razvile kot posledica edukacije.« Vsekakor bi si želeli, da si naši študenti okrepijo kritično mišljenje, da ne bi nasedali bombastičnim novicam.

Temu se prav zdaj posvečamo v projektu *LearnersMot2*. Poskusno vprašajte svoje študente, kako je ime tretji hčeri očeta, ki ima hčerko June, Julijo in ...? Večina bo (tudi jaz sem!) kot iz topa odgovorila, da je tretji hčeri ime Avgusta. Zakaj? Ne, ime ji je Tatjana! Če želimo biti kritično misleči, se ne smemo brez preverjanja kar prepustiti občemu mnenju. Človek, ki si takšne lastnosti, tudi lastnost kritično mislečega, pridobi, pa je educiran oziroma vzgojen in izobražen.

John White se zanima predvsem za razvoj lastnosti s pomočjo ciljno opredeljene vzgoje. Naše mnenje je, da bi cilje vzgoje lahko določili, če bi se poprej lahko sporazumeli, kakšna naj bo danes podoba educiranega, torej vzgojenega in izobraženega (starejšega) odraslega. Nadalje se pri starejših tudi *socializaciji* ni moč ogniti, še posebej ne takrat, ko ta ostaja dlje časa v študijski skupini, ki si prizadeva za vpliv nanj. Vplivu študijske skupine ali morda celo posamezne UTŽO v celoti pa se pri starejših odraslih pridruži še vpliv medijev, ki je pogosto zunaj nadzora. Lahko bi rekli, da tako *socializacija* starejših poteka manj nadzorovano kot denimo pri šolski mladini.

Razumljivo.

Zdaj v času korone bi si želeli educiranih in vzgojenih, razmišljujočih starejših študentov. Velika večina nas preseneti s svojo zmožnostjo vživljanja, skrbjo za sošolce, s pripravljenostjo pomagati, prispevati ... razmišljati. So pa seveda tudi drugačni, z manj kritičnega mišljenja, bolj pod vplivom medijev. »So rekli na televiziji ... Je povedal XY ...« Kdo je rekel? Zakaj? Kakšni so bili njegovi vzgibi? Njegovo čustveno stanje? Kaj pomeni cepljenje, denimo, večine prebivalstva? Ali je treba postaviti sebe pred skupnost ali obratno in zakaj ...« Vzgoja za medije bi zdaj prišla prav. Zdaj in v prihodnosti. Vzgoja vsekakor, ne zgolj izobraževanje!